

ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

*Біловіцька Ю.А., асп., Харківський національний університет
ім. В. М. Каразіна Навчально-Науковий інститут «Інститут державного
управління» м. Харків, Україна
milayajulia29@ukr.net*

Процес державного регулювання державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки потребує ефективного функціонування правового механізму. Попри значну кількість законодавчих актів, що регулюють реалізацію державної політики, стратегічних планів і цільових комплексних програм, цей процес залишається недостатньо узгодженим та структурованим. Законодавче забезпечення державного регулювання політики «зеленої» економіки передбачає комплекс правових актів, за допомогою якого розробляються стратегічні планові документи, здійснюється їх фінансове забезпечення, врегульовуються окремі сфери діяльності, сектори народного господарства.

Джерела екологічного права послідовно виражають і закріплюють екологічну політику України, сприяють її розвитку. Основним джерелом екологічного права України є Конституція України [1], яка має вищу юридичну силу і закріплює основи екологічного права. «Забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, – зазначено у ст. 16 Конституції, – є обов'язком держави». Кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.

Реалізація названих пріоритетів потребувала вжиття цілої системи заходів правового характеру, спрямованих на створення безпечного для життєдіяльності людини стану довкілля. У сучасному розвитку українського екологічного законодавства помітно тенденцію до його деталізації, подальшого удосконалення окремих його частин. Було впроваджено низку основних нормативно-правових актів, які регулюють майже усі аспекти охорони навколишнього середовища і використання природних ресурсів. Спільними зусиллями всіх гілок влади закладено основи законодавства у сфері охорони довкілля, використання природних ресурсів, екологічної безпеки [2]. Так, зокрема, Верховною Радою України були прийняті закони України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд», «Про охорону атмосферного повітря», «Про тваринний світ», «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», «Про поводження з радіоактивними відходами», «Про відходи», «Про рослинний світ», «Про енергозбереження», «Про альтернативні джерела енергії», «Про альтернативні види палива», «Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів», «Про ринок електричної енергії», «Про теплопостачання» тощо.

Активізація стимулюючої дії правового механізму полягає в удосконаленні чинного законодавства, зокрема шляхом адаптації норм міжнародних

зобов'язань України щодо декарбонізації тощо, а також розробці та запровадженні низки стратегічних документів таких як Стратегія, Концепція, Програма сталого розвитку «зеленої» економіки, що позитивно впливатиме на формування не тільки загальної законодавчої рамки, але й удосконаленню законодавства на рівні підзаконних нормативно-правових актів [3]. Правові норми, регламентують всі відносини, у ході формування та реалізації державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки в Україні, визначаючи тим самим правове середовище та правовий інструментарій діяльності системи органів державного управління, а також інших суб'єктів, що залучаються до цього процесу.

Можемо сказати, що чинна правова база у цій сфері не відповідає вимогам системності й тому потребує вдосконалення. При цьому слід зважати на міжнародні нормативно-правові акти й угоди, які підписані Україною в яких відображаються спільні погляди на розв'язання проблем, встановлюються певні норми й правила, надаються рекомендації.

Для вдосконалення правового механізму необхідно вирішити такі завдання:

- розробити й затвердити нові закони, зокрема: про зони надзвичайних екологічних ситуацій, екологічне страхування, екологічну (природно-техногенну) безпеку; зони з особливими умовами природокористування; про «зелену» економіку, екологічну інформацію, екологічну освіту;

- внести зміни й доповнення до таких Законів України: «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про тваринний світ», «Про природно-заповідний фонд», «Про екологічний аудит», а також до Лісового кодексу України, Водного кодексу України, Кодексу про надра України, Земельного кодексу України;

- підготувати нормативно-правові акти, що затверджує КМУ, а саме: Правила відшкодування збитків, які заподіяні порушенням екологічного законодавства, Положення про екологічний контроль, Положення про екологічне ліцензування, Положення про сертифікацію екологічно небезпечної продукції, Порядок встановлення лімітів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, рівнів шкідливого біологічного і фізичного впливу тощо;

- розробити й затвердити нормативно-правові акти спеціально уповноважених державних органів управління у сфері охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів, зокрема, Правил ввезення до України та вивіз за її межі об'єктів тваринного світу, Правил відшкодування збитків, заподіяних порушеннями законодавства про охорону навколишнього природного середовища тощо [4].

Запровадження міжнародного досвіду й врахування кращих вітчизняних практик для формування та реалізації повного циклу політики «зеленої» економіки європейського зразка, зі забезпеченням контролю за ефективністю її виконання, оцінкою результативності й удосконалення, потрібно, організувати аналіз стратегічних питань реформування та подальшого розвитку «зеленого» врядування зі залученням усіх зацікавлених сторін. Потрібно організувати зустрічі для розгляду проєктів належних рішень і нормативно-правових актів, їх

обговорення, знайомство з інноваційними природоохоронними практиками у сфері «зеленої» економіки. А також реформувати законодавчо-нормативну базу, яка примушує дотримуватися правил державної політики сталого розвитку «зеленої» економіки, поетапно виконувати першочергові заходи які визначені у Стратегії сталого розвитку України до 2030 року, і крім цього, потрібно зробити незалежну соціальну експертизу законодавчих та інших нормативно-правових актів, які мають відношення до формування та реалізації державної політики «зеленої» економіки.

Література

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : *Офіційний вісник України*, 2020. 141 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Галушкіна Т. П., Мусіна Л. А., Потапенко В. Г. Основні засади впровадження моделі «зеленої» економіки в Україні : навч. посіб. / за наук. ред. Т. П. Галушкіної. Київ : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 154 с. URL: <http://www.dea.edu.ua/img/source/Book/1.pdf>
3. Дима В. В. Державні механізми стимулювання розвитку «зеленої» економіки в Україні : дис. ... д-ра філософії: 281. Київ, 2021. 234 с.
4. Домбровська С. М., Коврегін В.В., Помаза-Пономаренко А.Л., Колонов О. М. Державне управління у сфері безпеки соціально-еколого-економічних систем : монографія. Харків. : НУЦЗУ, 2017. 244 с. URL: http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/2201/1/Монографія_CEE.pdf

ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ: ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

¹*Бовсуновський Є.О., ¹Горбоцов І.В., ²Христинченко Ю.К., ²Бондаренко О.О., ¹Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна; ²Національний екологічний центр України, м. Київ, Україна*

Наприкінці 2021 року Українське законодавство збагатилося двома потужними документами у сфері енергоефективності, а саме: Законом України про енергоефективність» та Розпорядженням КМУ № 1803-р від 29.12.2021 «Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року». Перший з них визначає правові, економічні та організаційні засади відносин, що виникають у сфері забезпечення енергетичної ефективності під час виробництва, транспортування, передачі, розподілу, постачання та споживання енергії. Другий спрямований на досягнення національної мети з енергоефективності - первинне та кінцеве споживання енергії в Україні у 2030 році має скоротитися на 22,3% та 17,1% відповідно.

У той же час, Постановою КМУ від 25 жовтня 2017 р. № 1106 затверджено